

Keltska grafitirana keramika u Hrvatskoj

Drnić, Ivan; Mileusnić, Marta

Source / Izvornik: **Zbornik sažetaka : povodom 2. skupa OkruGeo 19. - 20. 4. 2012. u Zagrebu, 2012, 8 - 10**

Conference paper / Rad u zborniku

Publication status / Verzija rada: **Published version / Objavljena verzija rada (izdavačev PDF)**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:169:220959>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-15**

Repository / Repozitorij:

[Faculty of Mining, Geology and Petroleum Engineering Repository, University of Zagreb](#)

2. skup OkruGeo, 19.-20.04.2012.

SEILACHER, A. (2001): Concretion morphologies reflecting diagenetic and epigenetic pathways; Sed. Geol. 143, 41-57.

Keltska grafitirana keramika u Hrvatskoj

Ivan Drnić¹ & Marta Mileusnić²

¹Arheološki muzej u Zagrebu, ²Rudarsko-geološko-naftni fakultet Sveučilišta u Zagrebu

Grafit se koristio u proizvodnji keramičkih posuda već od mlađeg kamenog doba, zatim kroz brončano i starije željezno doba, da bi u razdoblju mlađeg željeznog doba u okvirima latenske kulture, čiji su nosioci bili Kelti, produkcija posuda od grafitirane gline dosegla svoj vrhunac.

Glavna ležišta grafita eksploatirana u pretpovijesti nalaze se na prostoru južne Češke i zapadne Moravske, Donje Austrije, jugozapadne Poljske te istočne Bavorske. Kao sirovina, grafit je predstavljao važnu komponentu u ekonomiji mlađeg željeznog doba. U lončarstvu je korišten kao primjesa glini kako bi se poboljšala tehnička svojstva keramičkih posuda, primjerice povećala čvrstoća, smanjila vodopropusnost, povećala otpornost na toplinu te toplinska vodljivost. Nalazi grafita u arheološkom kontekstu na područjima bez grafitnih

2. skup OkruGeo, 19.-20.04.2012.

ležišta svjedoče o trgovinskim kontaktima među pojedinim regijama.

Na prostoru istočne i središnje Hrvatske, koji je krajem 1. tisućljeća pr. Kr. predstavljao integralni dio rasprostiranja latenske kulture, grafitirane posude su zabilježene na brojnim lokalitetima. Također, poznata su i ležišta grafita na prostoru Papuka i Pšunja koja su mogla biti korištena i u pretpovijesti. Postojanje s jedne strane sirovine, a s druge keramičarskih peći i grafitiranih posuda, može ukazivati na lokalnu proizvodnju, no ta pretpostavka se mora i znanstveno potvrditi.

Podrijetlo grafita za izradu grafitirane keramike, kao i tehnologija njene izrade, pokušati će se rekonstruirati arheometrijskim metodama na Zavodu za mineralogiju, petrologiju i mineralne sirovine Rudarsko-geološko-naftnog fakulteta. U svrhu utvrđivanja podrijetla grafita, uz analizu keramičkih ulomaka, analizirati će se i uzorci grafita sakupljeni iz ležišta na Papuku. U tijeku su analize rendgenske difrakcije na prahu, da bi se utvrdio mineralni sastav potencijalne sirovine, te ulomaka grafitirane keramike, kao i

2. skup OkruGeo, 19.-20.04.2012.

analiza izbrusaka keramike i stijena u kojima se nalazi grafit metodama optičke mikroskopije u polariziranom svjetlu.

Tragovima jadranskih neandertalaca: nova istraživanja srednjeg paleolitika u Dalmaciji

Ivor Karavanić

Odsjek za arheologiju, Filozofski fakultet, Sveučilište u Zagrebu

Paleolitička nalazišta Hrvatskog zagorja (Krapina i Vindija) često se spominju u svjetskoj paleoantropološkoj i arheološkoj literaturi zbog velike važnosti u proučavanju razvoja čovjeka i njegovih materijalnih kultura. Međutim Hrvatska ima i vrlo značajnih paleolitičkih nalazišta u drugim regijama. Primjerice, u zadnjih petnaestak godina intenzivnije se provode istraživanja neandertalskih odnosno srednjopaleolitičkih nalazišta u Dalmaciji. Rezultati tih istraživanja omogućuju usporedbu načina prilagodbe i strategija preživljavanja neandertalaca jadranske regije s ponašanjem neandertalaca u Hrvatskom zagorju. Te dvije regije bile su različite klimatske i paleoekološke cjeline, pa su uvjeti koje je pred ljude postavljao okoliš bili drugačiji. Ovim predavanjem ukratko će biti predstavljeni preliminarni